

V.S.

139. Caprifoliaceae.

Sambucus nigra L.

Elder.

CZARNY BEZ OWOC

Czarny bez (*Sambucus nigra* L.) jest krzewem z rodziny piżmaczkowatych (Adoxaceae), szeroko rozpowszechnionym w Europie. Rośnie na skrajach lasów, w zaroślach, przy drogach oraz w pobliżu siedlisk ludzkich. W zielarstwie wykorzystywane są przede wszystkim jego owoce, znane z intensywnej barwy i wysokiej zawartości związków fenolowych.

Tradycyjne zastosowanie

Owoce czarnego bzu były stosowane w okresach przeziębień i infekcji, zwłaszcza w sezonie jesienno-zimowym¹. W dawnych źródłach wspomniano je także w kontekście stanów gorączkowych oraz ogólnego osłabienia organizmu.

W tradycji ludowej przypisywano im działanie wspierające naturalne mechanizmy obronne organizmu oraz procesy oczyszczania¹².

Wyniki badań

Współczesne badania wskazują, że owoce czarnego bzu są bogatym źródłem antocyjanów, flawonoidów i innych związków fenolowych o silnych właściwościach przeciwutleniających¹².

W badaniach klinicznych wykazano, że ekstrakty z owoców *Sambucus nigra* mogą skracać czas trwania oraz nasilenie objawów infekcji wirusowych górnych dróg oddechowych²³. Działanie to związane jest m.in. z wpływem na odpowiedź immunologiczną oraz modulacją produkcji cytokin⁴.

W badaniach laboratoryjnych obserwowano również zdolność ekstraktów z owoców do hamowania replikacji niektórych wirusów oraz działanie przeciwbakteryjne¹³. Opisywany jest także ich wpływ na metabolizm glukozy i lipidów, co pozostaje przedmiotem dalszych badań¹.

Wysoka aktywność przeciwutleniająca owoców czarnego bzu wiązana jest z obecnością antocyjanów, które mogą ograniczać stres oksydacyjny i wspierać ochronę komórek¹². Większość tych obserwacji pochodzi jednak z badań laboratoryjnych lub badań klinicznych o ograniczonej skali.

Wybrane źródła naukowe

¹ Ulbricht C., Basch E., Cheung L., et al. (2014). An evidence-based systematic review of elderberry and elderflower. *Journal of Dietary Supplements*.
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24409980>

² Tiralongo E., Wee S.S., Lea R.A. (2016). Elderberry supplementation reduces cold duration and symptoms in air-travelers: A randomized, double-blind placebo-controlled clinical trial. *Nutrients*.
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27023596/>

³ Zakay-Rones Z., Thom E., Wollan T., Wadstein J. (2004). Randomized study of the efficacy and safety of oral elderberry extract in the treatment of influenza A and B virus infections. *Journal of International Medical Research*.
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/15080016/>

⁴ Barak V., Halperin T., Kalickman I. (2001). The effect of Sambucol on cytokine production. *European Cytokine Network*.
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/11399518/>

